

Språkstrategin

Aalto-universitetets studentkärs karta till trespråkigheten

1. INLEDNING

Enligt § 46 i universitetslagen är Aalto-universitetets studentkärs officiella språk finska och svenska. Dessutom är en betydande andel av studentkårens medlemmar – år 2010 cirka 10 procent – internationella studerande, varav majoriteten kan varken finska eller svenska, utan använder engelska som sitt huvudsakliga språk i Finland. Undervisningsministeriets och Aalto-universitetets målsättning är att i framtiden betydligt öka de internationella studerandenas antal.

I nuläget sker en stor del av studentkårens verksamhet och kommunikation enbart på finska. För att även minoriteterna skall ha möjlighet att fullvärdigt delta i studentkårens verksamhet, skall bruket av svenska och engelska vid sidan om finskan ökas. Alla kärmedlemmar drar nytta av de möjligheter som internationaliseringen för med sig och den berikning av studiemiljön som orsakas av tät växelverkan mellan språkgrupperna.

Syftet är att använda svenska och engelska genomgående vid sidan om finskan. Exempelvis då nya dokument skapas skall man se till att de är tillgängliga också för språkminoriteterna. I studentkårens evenemang kan man använda svenska eller engelska parallellt eller i stället för finska och medlemmarna uppmuntras till att använda dem. Bruket av svenska och engelska skall ej begränsas enbart till sådana tillfällen som berör i synnerhet de ifrågakommande minoriteterna.

Språkstrategin siktar på att skapa en gemensamt överenskommen kutym om hur olika språk skall användas i olika situationer så att enskilda aktörer inom studentkåren skulle ha lättare att i sin verksamhet beakta olika språkgrupper och agera ändamålsenligt beträffande dem. Samtidigt skissas riktningen i vilken det är meningen att språkens ställning i Aalto-universitetet utvecklas.

I denna strategi linjeras enbart om bruket av finska, svenska och engelska. Enligt läget kan även andra språk användas, men de har ingen officiell ställning inom studentkåren. Språkstrategins genomförning styrs av trespråkighetsplanen som godkänts av styrelsen. En helhetsbedömning om språkstrategins genomförning och trespråkighetsplanens ändamålsenlighet görs före utgången av år 2011.

2. NULÄGET INOM STUDENTKÅREN OCH AALTO-UNIVERSITETET

AUS använder redan nu tre språk i en del av sin kommunikation. Veckorapporten översätts till svenska och engelska. I varje nummer av Aino-tidningen finns det engelskspråkiga avsnitt. På studentkårens nätsidor har de viktigaste delarna av det bestående innehållet översatts till svenska och engelska. Av studentkårens övriga kommunikation översätts i ramerna för översättningsresurserna en hel del tillkännagivanden och annat material. Speciellt det material som berör internationella studerande framställs främst på engelska och de har egna engelskspråkiga e-postlistor. Studentkårens anställda har åtminstone grundkunskaper i både engelska och svenska.

I nuläget finns ändå ingen linjedragning om vilken information som skall översättas. Till exempel information med anknytning till intressebevakning, som ställningstaganden och styrelseprogrammet, samt grundläggande dokument med anknytning till studentkåren, såsom reglerna, existerar enbart på finska. Dessutom förutsätter fungerandet i förtroendeuppdrag kunskaper i finska. Således är det svårt att delta i eller påverka studentkårens verksamhet om man inte kan finska. Speciellt problematiskt är de internationella studerandenas extrema underrepresentation i exempelvis delegationen eller på halloped-platserna (halloped = styrelsens studeranderepresentat). De föreningars verksamhet som fungerar i studentkårens närhet är finskspråkig, liksom evenemang och deras informering, nyheterna samt diskussionen inom studentkåren. På kampusområdena i Otnäs och Kampen är många vardagliga ting, såsom skyltar och matlistor, mestadels enbart på finska.

Även universitetet har en lång väg att gå för att bli ett internationellt universitet. Inom de tekniskvetenskapliga och konstindustriella fakulteterna erbjuds undervisning på finska, svenska och engelska och inom den handelsvetenskapliga fakulteten på finska och engelska. Emellertid är undervisningsutbudet och -kvaliteten samt personalens språkkunskaper ännu bristfälliga. Växelverkan mellan finländska och internationella studerande är knapp. Utbudet av omfattande och

högklassig undervisning i finska och svenska åt internationella studerande är begränsat, och detta stöder inte möjligheten att bli sysselsatt i Finland.

3. MÅLET OCH PRINCIPERNA INOM STUDENTKÅREN

Målet är att tjänsterna erbjuds i så stor utsträckning som möjligt på alla tre språk. Trespråkigheten syns i AUS:s verksamhet och visuella image. Språkminoriteternas representanter har lätt att delta i studentkårens och dess föreningars evenemang och verksamhet, och växelverkan mellan olika språkgrupper är livlig.

Utgångspunkten är att språkminoriteterna är intresserade av samma material som finskspråkiga studerande. Internationella studerande skall inte ses som en från övriga medlemskåren separat specialgrupp, som berörs enbart av sina egna, särskilda ärenden. Om något besked berör bara medlemmar av en specifik språkgrupp kan det anses oändamålsenligt att översätta det på alla tre språk.

Svenskans och engelskans ställningar är inte fullt jämförbara. Språkens användningsändamål skiljer sig från varann, och det här ställer olika utmaningar för bruket av svenska och engelska. Svenskans ställning grundar sig på Finlands lag, och enligt förvaltningslagen bör alla svenskspråkiga ha chans att använda svenska i ärenden som berör dem. Alla svenskspråkiga kan inte finska. Största delen av de svenskspråkiga kan ändå finska i viss mån, och ifall de står inför valet att kommunicera på flytande finska eller på undermålig svenska, kan de välja att utträta ärendet på finska. Svenskspråkiga har i flesta fall samma bakgrundskunskaper om ärenden som finskspråkiga.

Målgruppen för engelskspråkig kommunikation är i flesta fall fullständigt okunniga i fråga om inhemska språk och får alltså ingen information, om inte denna erbjuds på engelska. Engelska är å andra sidan det enda språket som alla kårmedlemmar kan åtminstone en aning, så i vissa enspråkiga situationer är det motiverat att använda engelska.

Det är skäl att konstruera den engelskspråkiga informationen på så sätt att de begrepp med anknytning till finländsk studiekultur förklaras noggrannare åt läsaren än i det finskspråkiga eller svenskspråkiga materialet. Hur som helst skall de olika språkversionerna av samma dokument ha så långt som möjligt samma innehåll för att undvika förvirring och underlätta uppdatering. En del av de internationella studerandena kan också använda finska eller svenska som sitt kontaktspråk med studentkåren. Till exempel det bestående materialet på nätsidorna skall ha samma innehåll på alla tre språk.

De centrala dokumenten med anknytning till studentkårens intressebevakning översätts till tre språk så att representanter för språkminoriteterna kan följa med studentkårens verksamhet, delta i diskussionerna om den och inverka på den fullvärdigt. Dokument med anknytning till studentkårens verksamhet och tjänster, anvisningar, tillkännagivanden och övriga för medlemmarna viktiga dokument erbjuds på tre språk. Långvariga dokument måste i början översättas på projektbasis, vilket kräver inom en nära framtid att mer resurser satsas på översättningen. Detta grundarbete hjälper det framtida användandet av engelska och svenska inom studentkåren.

I den vardagliga kommunikationen finns det ofta situationer, då åstadkommandet av samma information på tre språk skulle oskäligt fördröja uträttandet av ärenden eller anses onödigt belastande. I sådana fall uppmuntras studentkårens aktörer att använda sammanfattningar och riktgivande översättningar, åtminstone till engelska, så att även internationella studerande fattar vad det är frågan om och kan vid behov fråga om tilläggsinfo. Speciellt då det informeras om olika evenemang och aktuella ärenden är det viktigt att översättningarna blir snabbt färdiga. Perfekt samtidighet behöver man inte sträva efter, men kåren måste se till att språkminoriteterna får informationen då den ännu är aktuell. Därför definieras tidsgränser för översättandet av dokument.

Speciellt viktigt med tanke på språkminoriteternas rättigheter är att de har möjligheten att fungera i studentkårens förtroendeuppdrag. Det bör garanteras att minoriteternas representanter får tillräcklig information om delegationsvalet, har en genuin möjlighet att ställa upp i valet och delta i delegationens eller styrelsens arbete, eller bli universitetsförvaltningens studeranderepresentanter och att de språkmurar som fortfarande existerar i anknytning till dessa saker aktivt nedmonteras. I delegationen och styrelsen kan svenska och engelska vid behov användas vid sidan om finskan. Kommittéerna, utskotten och övriga frivilliga organ kan själva bestämma om de skriver sina dokument på finska, svenska eller engelska. Användandet av ett språk räcker. Det är önskvärt att en person som inte kan finska har möjlighet att verka i vilket som helst organ inom studentkåren enligt eget intresse, detta kräver en flexibel attityd av alla aktörer.

De föreningar som är verksamma inom studentkåren uppmuntras att beakta språkminoriteterna i sin verksamhet. Möjligheten att delta i föreningsverksamhet gör det lättare för internationella studerande att anpassa sig till Finland. Föreningarna uppmuntras att välja en ansvarig för internationella ärenden som sköter föreningens engelskspråkiga informering och verksamhet. Dessutom utreds möjligheten att erbjuda översättningstjänster åt föreningarna. Studentkåren skapar med sitt sätt att informera ett allmänt positivt attitydklimat gentemot trespråkigheten.

För att trespråkigheten skall bli verklighet är det väsentligt att personalen kan fungera på tre språk och upplever inte trespråkigheten som belastande eller negativt för det egna arbetet. Personalen bör ha tillräckligt stöd och resurser för att förverkliga trespråkigheten, inklusive möjligheten att få kompletterande språkundervisning som stöder arbetsuppgifterna.

Det får inte förbli på vissa enskilda sektors ansvar att förverkliga trespråkigheten, utan alla aktörer skall beakta den på eget initiativ i sitt arbete. Då personal anställs ingår tillräckliga språkkunskaper och positiv attityd till trespråkigheten i rekryteringskriterierna. Nya styrelsemedlemmar anvisas att använda språk enligt trespråkighetsprincipen under inskolningen.

För kostnadseffektivitetens skull är det inte förnuftigt att hela personalen översätter dokument till tre språk. Därför skall studentkåren se till att tillräckliga översättningsresurser finns till hands så att nätsidorna, de viktigaste dokumenten och informeringen om aktuella ärenden kan skötas på tre språk. På så sätt håller även översättningarna hög standard. I kundbetjäningssituationer och i övrig vardaglig kommunikation måste man ha en mer pragmatisk inställning till bruket av språk – huvudsaken är att sakinnehållet förmedlas. Hela personalen kan inte ha utmärkta kunskaper i tre språk utöver sin professionella sakkunskap. Viktigare är att uppmuntra till användningen av språk även då kunskaperna är bristfälliga samt att erbjuda personalen språkundervisning vid behov.

4. MÅLSÄTTNINGAR FÖR STUDENTKÅRENS INTRESSEBEVAKNING

De följande målsättningarna står i fokus för studentkårens intressebevakning i samarbete med Aalto-universitetet:

- Aalto-universitetet är ett internationellt universitet som erbjuder sina studerande mångsidiga möjligheter till en internationell studiemiljö och högklassig undervisning på tre språk.
- Det är möjligt att avlägga lägre högskoleexamen i Aalto-universitetet i de teknisk-vetenskapliga och konstindustriella fakulteterna på båda inhemska språken och på finska i den handelsvetenskapliga fakulteten. Universitetet är även en språkutvecklare på sina kunskapsområden och detta stöds av de inhemska språkens starka ställning inom undervisningen. Merparten av kurserna speciellt i magisterskedet kan avläggas på engelska.
- Möjligheterna till internationell rörlighet för universitetspersonalen utvecklas så att de beredvilliga erbjuds fler och längre utbytesperioder. Möjligheten att rekrytera en stödperson för personalen som undervisar på engelska utreds. Ett bonussystem skapas för att utveckla personalens språkkunskaper.
- Satsningen på den engelskspråkiga undervisningens kvalitet och pedagogik utökas. Personer som inte har tillräckliga färdigheter att undervisa på engelska skall ej heller förpliktas till det. Mångsidiga undervisningsmetoder skall användas i undervisningen så att det uppstår växelverkan.
- Aalto skall se till att även språkminoriteterna får egna representanter i universitetsförvaltningen. I styrelseorgan och arbetsgrupper skall attityden till engelskan som arbetspråk vara positiv och flexibel.
- Informerings-, guidnings- och rådgivningstjänsterna måste fungera på tre språk. Internationella studerande har minst lika stort behov av information som övriga studerande, materialet på engelska skall vara lika omfattande som på de inhemska språken.
- Aalto-universitetet skall erbjuda tillräcklig undervisning i inhemska språk åt internationella studerande så att dessa kan förbättra sina sysselsättningsmöjligheter i Finland. Speciellt resurserna för

undervisningen i finska bör utökas. Språkundervisningen skall erbjudas vid sådana tidpunkter att det inte blir oskäligt svårt att avlägga språkstudier och egna ämnesstudier parallellt. De muntliga språkkunskaperna borde betonas på kurserna i stället för grammatikstudier.

- Internationella studerande skall ha möjlighet att få sina studier i finska och svenska godkända som obligatoriska kurser i främmande språk. I det långa loppet skall möjligheten att inkludera studier i inhemska språk som en obligatorisk del i alla magisterprogram som ej undervisas på finska eller svenska utredas.
- Det skall satsas på all språkundervisning. Språkundervisningen måste understöda utvecklandet av praktiska språkkunskaper, muntliga färdigheter och ordförrådet på det egna ämnesområdet.
- Kampusområdena skall vara trespråkiga miljöer. Exempelvis alla matlistor, skyltar och officiella dokument skall konstrueras på tre språk.
- Trespråkigheten befrämjas i samarbetet med Helsingfors och Esbo stad, motionstjänsterna, SHVS, Nyyti, HOAS och FSF.
- Frivilliga utnyttjas för att förverkliga trespråkigheten. Studentkåren förhandlar med universitetet om kompensation i form av studieprestationer åt dessa frivilliga.